

рі, основним правам та рівності, індивід розглядається як єдиний у своєму роді та перебуваючий в особливих обставинах.

Кожен із розглянутих підходів до державного управління переважно асоціюються з однією із гілок влади: менеджеристський — з виконавчою, політичний — із законодавчою, а правовий — із судовою. Жоден із підходів окремо не наділяється виключною універсальною цінністю. Цінність і корисність визнається за кожним із них. Таким чином, можна говорити про можливість оптимізації системи державного управління шляхом досягнення необхідного її рівня, стану за певними критеріями: правовими, економічними та політичними.

Справа адміністративної реформи в Україні безумовно вимагає гармонізації її адміністративно-управлінського законодавства із світовими зразками, але не безсистемної, а на основі чіткої концептуальної орієнтації на визнані світові зразки. Саме на основі чітко усвідомлених концептуальних напрямів, критеріїв розвитку та реформування системи державного управління і необхідно здійснювати гармонізацію вітчизняного адміністративно-управлінського права, тобто, орієнтацію його конкретних законодавчих конструкцій, інститутів і норм на визнані світові зразки.

Література

1. *Опришко В. Ф.* Теоретичні та практичні аспекти механізму гармонізації законодавства України з міжнародним правом. // Матеріали науково-практичної конференції «Проблеми гармонізації законодавства України з міжнародним правом», жовтень 1998 року. — К., Інститут законодавства Верховної Ради України, 1998.
2. *Райт Г.* Державне управління / Перекл. з англ. В. Івашка, О. Коваленка, С. Соколик. — К.: Основи, 1994. — 191 с.
3. *Марченко В. Б.* Правовий підхід до державного управління (адміністрування) і адміністративно-правова реформа в Україні. // Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми управління». / Укладачі: Б. В. Новиков, В. А. Гайченко та ін. — К.: ІВЦ «Політехніка», 2001. — 450 с.
4. *Давид Х. Розенблюм.* Теория государственного управления и принцип разделения властей. — У кн.: Классики теории государственного управления: американская школа / Под ред. Дж. Шафритца, А. Хайда. — М.: Изд-во МГУ, 2003. — 800 с.

К. В. Марченко

аспірант кафедри міжнародної економіки КНЕУ

БАГАТОСТОРОННЯ СИСТЕМА ДОМОВЛЕНОСТЕЙ У СФЕРІ КОНКУРЕНЦІЇ В РАМКАХ СОТ

В умовах розвитку глобалізації економіки особливого значення набуває проблема забезпечення міжнародної конкурентоспро-

можності. Тому країни-члени СОТ, які є ініціаторами створення багатосторонньої домовленості у сфері конкуренції проводять цілеспрямовану і скоординовану політику в цій галузі. Згідно з намірами країн-членів СОТ, вона має поєднати у собі принципи міжнародної торгівлі та конкуренції. Такими є: недискримінація (включає в себе режим найбільшого сприяння та національний режим), прозорість та справедливість у здійсненні процедур. Окремі країни наполягають на включенні таких принципів, як спеціальний та диференційований режим для країн, що розвиваються, а також принцип універсальності, згідно з яким виключення повинні бути значно обмежені та періодично повинен здійснюватися їх перегляд. До другої групи мають увійти принципи законодавства у сфері конкуренції: заборона класичних картелів, контроль за вертикальними обмеженнями, зловживанням домінуючою позицією, контроль за злиттям. Логічним продовженням включення зазначених принципів у багатосторонню домовленість стане зобов'язання всіх її учасників щодо співробітництва як у сфері технічної допомоги, так і у випадку виконання окремих рішень. Насамкінець, до складу домовленості може увійти механізм посередництва, який би уможливував врегулювання конфлікту інтересів країн-учасниць.

Зупинимося на деяких із зазначених проблем.

Принцип *недискримінації* у сфері конкуренції означає, що в рамках відповідного законодавства іноземні конкуренти не можуть отримувати менш сприятливе ставлення порівняно з національними. Основним протиріччям, що існує між розвинутими країнами та тими, що розвиваються, є умови та термін застосування спеціального та диференційованого режиму для всіх країн.

Принцип *прозорості* вимагає від усіх сторін гарантувати безперешкодний доступ до національного законодавства у сфері конкуренції, а також надавати відповідну інформацію у СОТ, яка має утримувати централізовану базу даних. Очевидною перешкодою цьому є неспроможність більшості країн, що розвиваються, негайно забезпечити підготовку та переклад відповідної документації на одну з офіційних мов СОТ. До того ж, немає єдності щодо того, яку саме інформацію та в яких обсягах необхідно надавати у Секретаріат СОТ. Існує також певне протиріччя між реалізацією цього принципу та дотриманням конфіденційності.

Принцип *справедливості у здійсненні процедур* вимагає надання відповідачу основних прав: право доступу до органу у сфері конкуренції, право інформувати про своє бачення ситуації, право на прийняття рішення незалежним юридичним органом та право на захист

конфіденційної інформації. Хоча реалізація зазначеного принципу гарантуватиме компаніям усіх країн рівне ставлення, труднощі виникатимуть у зв'язку з різними системами судоустрою. Проблеми, в першу чергу через брак коштів, можуть виникнути в рамках приведення законодавства у відповідність до єдиних норм.

Запропонований Новою Зеландією принцип *універсальності* передбачає створення основи для універсального застосування законодавства у сфері конкуренції, а також критерію передбачення виключень, які підлягатимуть періодичному перегляду у рамках процедури спільного нагляду в рамках СОТ. Занепокоєння країн, що розвиваються, викликало розширення переліку принципів СОТ, що на їх думку, зменшить можливість для реалізації їх прав в рамках спеціалізованого та диференційованого режиму.

У частині включення принципів конкурентного законодавства також не обійшлося без суперечок. Так, щодо принципу *заборони класичних картелів*, на підтримку якого висловились практично всі розвинуті країни та країни з перехідною економікою, було висловлено занепокоєння щодо визначення класичного картелю, яке не включає експортні та окремі імпорتنі картелі. Окремо відзначалося, що на основі «доктрини впливу» деякі країни можуть просто не вживати будь-яких дій стосовно картелів, які здійснюють негативний вплив виключно на зарубіжні ринки. Група країн, яка входить до складу ОПЕК, висловила занепокоєність впливом такого рішення на їх експортну політику.

На сьогоднішній день у рамках створення багатосторонньої домовленості у сфері конкурентної політики не надходило пропозицій щодо включення таких принципів як *контроль за вертикальними обмеженнями, зловживанням домінуючою позицією, контроль за злиттям*, і в той же час багато країн, які розвиваються, вважають, що зазначені питання не потрібно залишати осторонь, оскільки за умов сучасних надзвичайно великих обсягів злиття компаній, їх вплив відчувається навіть на рівні місцевих компаній. У зазначених ситуаціях уряди країн, що розвиваються, виявляються неспроможними вжити будь-яких дій щодо таких процесів.

Виходячи з вищезазначеного, можна відзначити, що питання подальшого розвитку багатостороннього переговорного процесу у сфері конкуренції є невирішеним з огляду на чітко окреслений конфлікт інтересів розвинутих країн-членів СОТ та країн, що розвиваються. Під час останнього засідання Генеральної Ради СОТ, яке відбулось 29 березня 2003 року, позиції ЄС як найголовнішого прибічника розвитку переговорного процесу з усього пакету «Сінгапурських питань» та групи Африканських, Тихооке-

анських та Карибських країн були максимально віддаленими. Якщо останні наполягали на виключенні питань конкуренції, прозорості і інвестицій з порядку денного переговорного процесу, ЄС прагне продовжити переговори принаймні з тими членами, які на сьогодні готові до цього, решта ж членів СОТ мають приєднатися пізніше. Єдиним питанням, яке на теперішньому етапі знайшло підтримку всіх членів СОТ, є сприяння торгівлі¹. Учасники останнього засідання Генеральної Ради СОТ наблизилися до консенсусу щодо вироблення модальностей² у переговорах зі сприяння торгівлі. Що стосується трьох інших «Сінгапурських» питань, їх доля залишається невизначеною ще на деякий час. Переговори можуть продовжитися в рамках існуючих робочих груп, але вже з обмеженим колом учасників з порушенням принципу «єдиного зобов'язання»³.

О. О. Мельник

ст. викладач кафедри правового регулювання економіки юридичного факультету КНЕУ

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ ТА ЄС

Глобалізація надає юридичним особам нових можливостей, що пов'язані, передусім, із виходом їх на ринки іноземних держав. Об'єктивно при цьому стає необхідність постійного вдосконалення механізму державного регулювання діяльності юридичних осіб. Отже, на сьогодні, однією з найважливіших задач для нашої держави є вступ до Європейського Союзу. Необхідна складова процесу підготовки — створення «європейського» механізму державного регулювання діяльності юридичних осіб.

Перші кроки на цьому шляху Україна вже зробила. Так, слід відзначити, що Цивільний кодекс України (далі — ЦК), який вступив у силу 1 січня 2004 р., встановив, що господарські товариства (за винятком повного та командитного) можуть засновуватися однією особою. Зазначене положення ЦК повністю відповідає 12-ій Директиві Ради Європи з корпоративного права від 21 грудня 1989 р. (далі — 12-та Директива). Ця Директива визначи-

¹ Сприяння торгівлі визначається як заходи, які може вживати уряд для сприяння руху, пропуску товарів та сплати митних платежів у митних пунктах.

² Модальності визначають загальну основу та цілі переговорного процесу з будь-якого питання.

³ Принцип єдиного зобов'язання передбачає, що домовленість не може бути досягнута з будь-якого питання, якщо не були завершені переговори з інших питань.